

ORM 424 SULAK ALAN EKOLOJİSİ

9. Hafta

İklim değişikliği ve Sulak alanlar

İklim Değişikliğinin Tatlı Su Kaynaklarına Etkileri ve
Potansiyel Uyum Stratejileri

Dr. Öğretim Üyesi Arda Özen

KÜRESEL ISINMA

Sera gazlarının atmosferde birikmesi ile, yeryüzü ve yeryüzüne yakın atmosfer tabakalarında sıcaklığın artmasıdır.

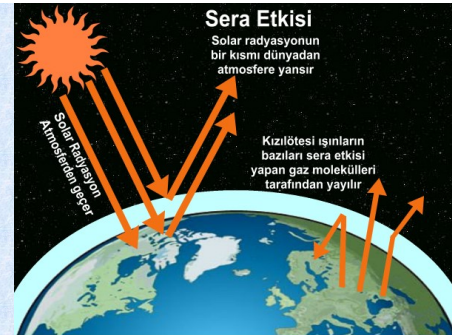

KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

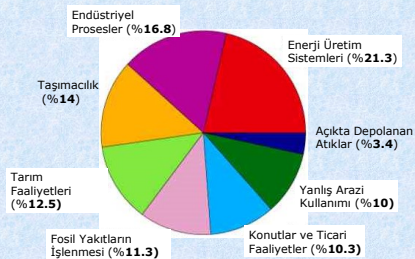
"Karşılaştırılabilir zaman dilimlerinde gözlenen doğal iklim değişikliğine ek olarak, doğrudan veya dolaylı olarak küresel atmosferin bileşimini bozan insan faaliyetleri sonucunda iklimde oluşan bir değişiklik" biçiminde tanımlanmaktadır.

KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ NEDENLERİ

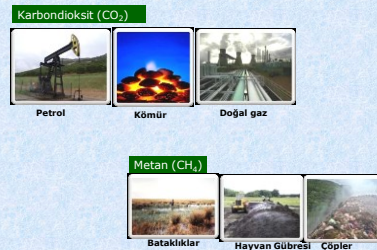
- Sera gazları
- Fosil yakıt kullanımı
- Sanayileşme
- Enerji üretimi
- Ormansızlaşma
- Diğer insan etkinlikleri

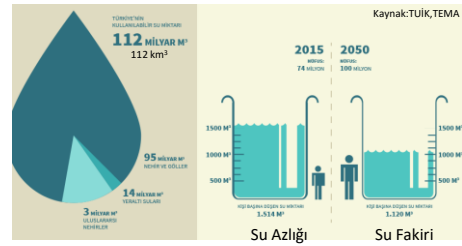
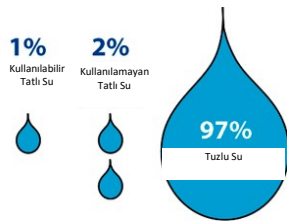
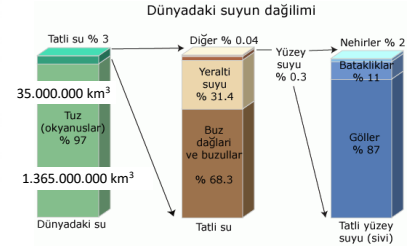
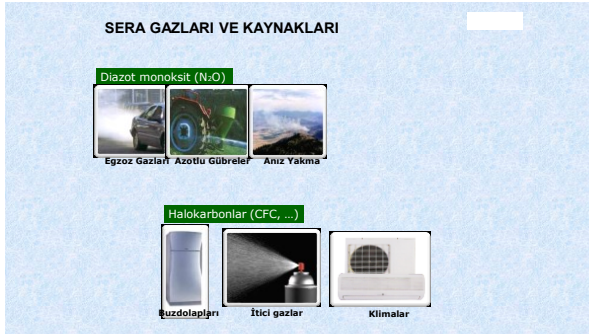

SERA GAZI ÜRETEN KAYNAKLARIN ORANI

SERA GAZLARI VE KAYNAKLARI

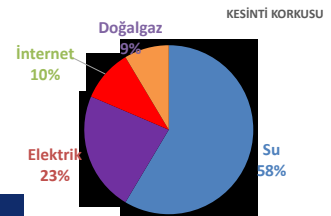

Sulama : 32 milyar m³ (%73)
İçme suyu : 7 milyar m³ (%16)
Sanayi : 5 milyar m³ (%11)
TOPLAM : 44 milyar m³

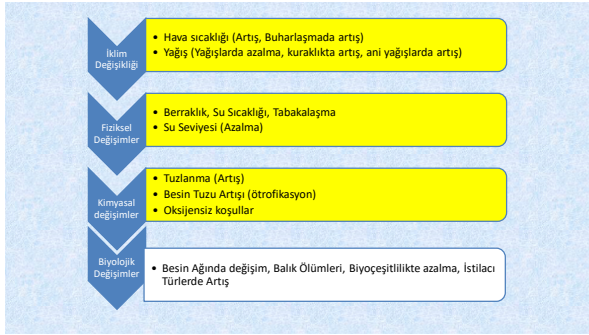
Sulama : 72 milyar m³ (%64)
İçme suyu : 18 milyar m³ (%16)
Sanayi : 22 milyar m³ (%20)
TOPLAM : 112 milyar m³

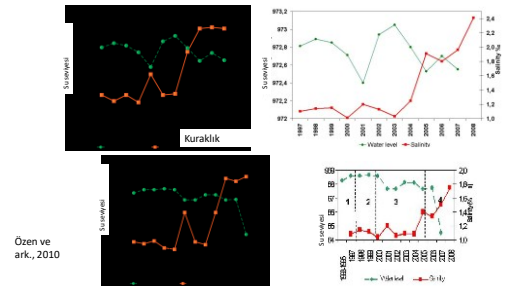
Kaynak: Birleşik Ödeme, 12000 Kişilik anket

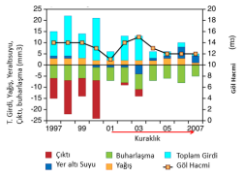

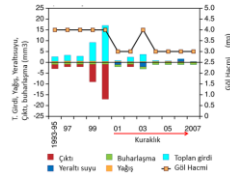
Tuzluluk ve Su Seviyesi İlişkisi : Mogan ve Eymir Gölleri

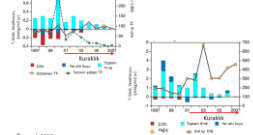
Mogan Gölü Su Bütçesi

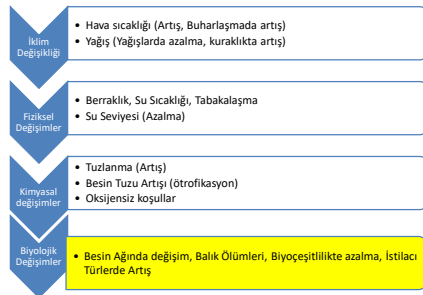
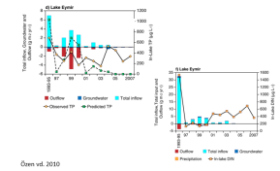
Su Bütçesi : Eymir Gölü

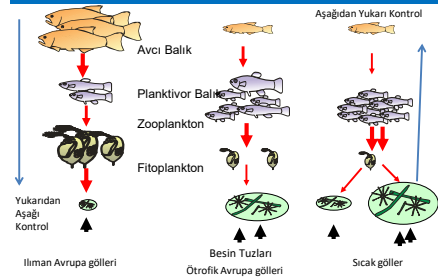
Fosfor ve Azot Bütçesi : Mogan Gölü

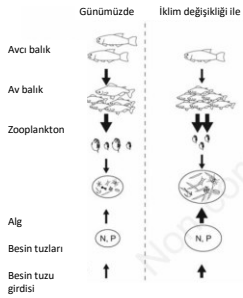

Fosfor ve Azot Bütçesi : Eymir Gölü

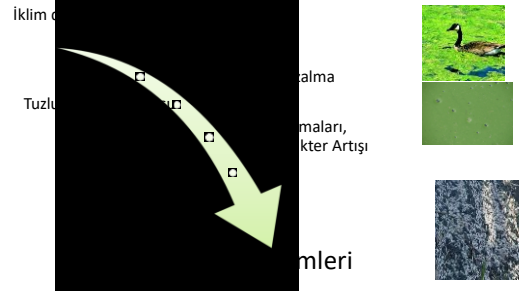

Besin ağı

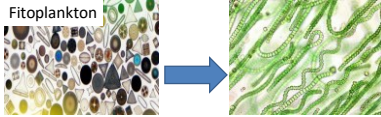

Su Kalitesindeki bozulma ve Balık Ölümleri

Fitoplankton

Biyolojik Çeşitliliğin Azalması

- Ötrofikasyon
- Tuzluluk
- Su Seviyesi Değişimi

Zooplankton

Su içi bitkilerin çeşitliliğinin azalması yada yok olması

Ceratophyllum demersum

Myriophyllum sp.

Potamogeton sp.

Najas marina

Fotoğraf kaynağı: <http://aquaplant.tamu.edu/plant-identification/category-submerge-plants/>

Su bulanıklığı arttığında Sazanlar artar

(piskivör)

İyi Karakter

(zooplanktivör)

Kötü Karakter

Sungu Deresi, Muş, 2010

Dere Kurumaları ve Balık Ölümleri

Buca, İzmir, 2010

Ötrofikasyon Artışı ve Balık Ölümleri

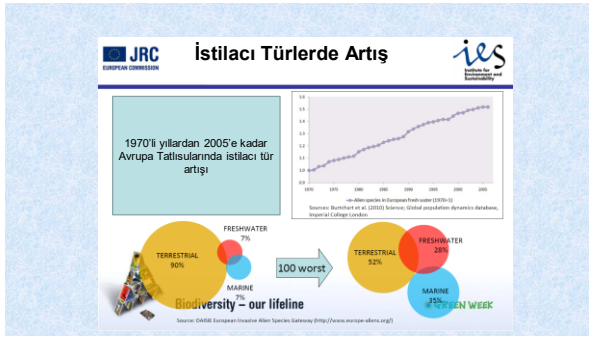
Eymir ve Mogan, Ankara Balık Ölümleri, 2007

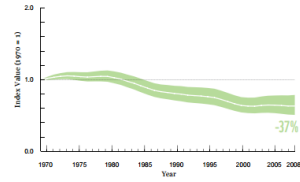

Biyolojik Değişimler

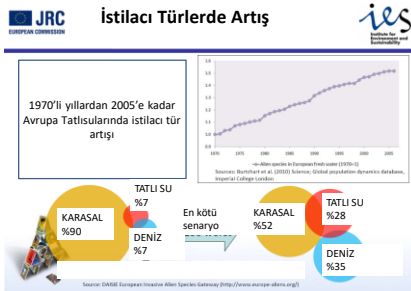
- Sıcaklık artışı ve iklim değişiminin etkisi kutuplardan başlayarak küresel anlamda tüm yaşama alanlarında ve burada bulunan türler üzerinde yoğun baskı oluşturmaya başlamıştır ve gelecekte bu baskının şiddeti daha da artacaktır

Artan sıcaklık, tuzluluk, azalan oksijen seviyeleri gibi sebeplerle Tatlısularda biyolojik çeşitlilikte azalma %37 olmuştur.

*http://www.footprintnetwork.org/images/uploads/LPR_2012.pdf

İsrailli Sazan (*Carassius gibelio*)

Oncorhynchus mykiss

Pseudorasbora parva

1kg balık 250000 yumurta bırakıyor, hızlı üreyiyor.

Kirli ve oksijensiz sulara tuzlu sulara dayanıklı Erkek Carassiuslar, diğer balık türlerini kısırlaştırabiliyor. Kuzey yarımküredeki balıklar genelde yılda bir, bunlar dört-beş kez yumurtluyor. Bulunduğu su kaynağındaki besin organizmalarını ve başka balık türlerinin larvalarını yiyerek diğer türlerin hayatta kalma şansını azaltıyor. Besin ağına zarar verip baskın tür oluyor.

İstilacı Türlerin Artması
«Dağdan gelip Bağdakini Kovanlar»

Fenoloji*

*Canlıların gelişme periyotları içerisinde meydana gelen çeşitli gelişme safhalarını iklimdeki ve habitat faktörlerindeki mevsimsel ve yıllar arası değişikliklere göre inceleyen bilim dalına FENOLOJİ denir.

Trofik eşleşme

Nasıl Bir Su Yönetimi ?

Geleneksel Su Yönetimi Anlayışı

- Daha fazla baraj ve gölet inşa ederek suyu depolama
- Kapalı kanallarla suyu taşıma
- Yeraltı sularını kullanma
- Su bütçesi Temelli, Kriz Yönetimi

Ekolojik Su Yönetimi Anlayışı

- Islak yıllarda yüzey sularını kullanmak, kurak yıllar için yeraltı sularının birikmesini sağlamak.
- Sucul ekosistemlerin sağlıklı olması ve zarar verilmemesi sağlansa iklim değişikliğine karşı doğa kendi savunma sistemini geliştirebilecektir.
- Ekosistem Temelli, Risk Yönetimi
- Sürdürülebilir Entegre Havza Yönetimi
- İklim değişimi (kuraklık, taşkın, ekolojik) ve insan kaynaklı olumsuz etki (hidrolojik, besin tuzu ve kirlilik) en aza indirilmelidir.

Su kaynaklarının yönetiminde havza ölçeğinde ve entegre bir bakış açısı olan ve tüm dünyadan kabul gören "Entegre Havza Yönetimi" yaklaşımı benimsenmelidir.

Kaynak: <http://sahipkiran.org/2014/10/22/entegre-havza-yonetimleri/>

3 X

YÖNETİMSEL

- Sulak alanlarımız korunmalıdır.
- Mevcut alanların daha fazla tahrip olması önlenmelidir. Korunan alanların sayısı mutlaka artırılmalıdır.
- Önemli su kaynakları olan sulak alanlar kurutulmaktadır. Ülkemizde son 40 yılda KKTC'nin 3 katı büyüklüğünde sulak alan kaybedilmiştir. Sulak alanlar mutlaka korunmalı, kuruyanlar rehabilite edilmelidir.

Ulusal Su Veri Tabanı oluşturulmalıdır. Su ile ilgili bütün verilerin toplandığı ve herkesin kullanımına açık olan bir ulusal veri tabanı hazırlanmalıdır.

YÖNETİMSEL

Ulusal Su Yasası hazırlanmalıdır. Suyun kalite ve miktar bakımından birlikte ele alındığı, havza bazında, katılımcı ve "talep yönetimi" odaklı bir anlayışa dayanan Ulusal Su Yasası hazırlanmalıdır.

YÖNETİMSEL

TARIM

- İklim değişikliği ile mücadelede ötrofikasyonu önlemek için gereksiz ve aşırı gübre kullanılması önlenmelidir.
- Tarım politikalarında ve uygulamalarında köklü değişimler gerçekleştirilmelidir.
- Tarımda damla sulama sistemleri yaygınlaştırılmalı, su kaybı azaltılmalıdır.

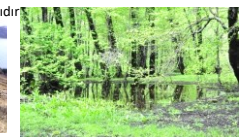
ALTYAPI

- Eysel ve endüstriyel atıkların su kaynaklarını kirletmemesi için gerekli alt yapı yatırımları yapılmalıdır.
- Planlanan tüm Su altyapı projeleri olası iklim değişikliği etkilerini (aşırı yağışlar nedeni ile oluşacak taşkın ve sel felaketleri) dikkate almalıdır.
- Yeraltı sularının kullanımı en az düzeye çekilmelidir.
- Kaçak su kullanımına son verilmelidir. Kaçak sulama kuyuları kapatılmalıdır.

ORMANCILIK

- Ormanların artırılarak ormanların CO₂ absorbe etme kapasitesi artırılması
- Ülkemizdeki kullanılabilir yüzeyel suyun %50'si, içilebilir nitelikteki suyun %80'i ormanlık havzalarda üretilmektedir.
- Ormanların hidrolojik fonksiyonlarından yararlanarak su üretim kapasitesinin ve su kalitesinin artırılması
- Baraj havzalarında erozyon ağaçlandırma ile önlenmelidir.
- Nehir kıyılarında kıyı kenar ağaçlandırması yapılmalıdır

Suya olan bakış değiştirilmelidir. Türkiye su zengini bir ülke değildir. Su kaynakları; kıstlı bir sosyal ve ekonomik kaynaktır. Toplumun tüm kesimlerinde bu anlayış yerleşmelidir.

Dünya'nın yarısu çöle dönerken iklim değişikliği karşısında başımı kuma sokmam en kolayı

